

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารจัดการองค์การ ทุกๆ องค์การมีความจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารองค์การ (ศรีธัญ ชูเกียรติ, 2541, น.13) โดยนวัตกรรมที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาใช้เชื่อมโยงโครงข่ายคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าไว้ด้วยกัน ที่เรียกว่า “อินเทอร์เน็ต” (Internet) ทำให้คนทั่วโลกเชื่อมต่อกันผ่านบริการของเครือข่าย เช่น World Wide Web (WWW), ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Email) เป็นต้น ซึ่งด้วยความสามารถของอินเทอร์เน็ตที่สามารถตอบสนองความต้องการในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารในปริมาณมากๆ ได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และทันสมัยอยู่เสมอ ทำให้อินเทอร์เน็ตกลายเป็นช่องทางใหม่ของการสื่อสาร (ระวิกานต์ รัตนกุล, 2549, น.2) ในปัจจุบันหลายๆ องค์การได้นำจุดเด่นของอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารกับทั้งภายในและภายนอกองค์การ ซึ่งอินเทอร์เน็ตไม่เพียงช่วยเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ แต่ยังมีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสทางธุรกิจและเป็นโครงสร้างที่สำคัญสำหรับการสื่อสารทางธุรกิจและการติดต่อค้าขายอีกด้วย (National Electronics and Computer Technology Center [NECTEC], 2005, p.26)

ในการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารภายในองค์การนั้น ได้มีการพัฒนาเครือข่ายเฉพาะสำหรับงานภายในองค์การ ที่เรียกว่า อินทราเน็ต (Intranet) ซึ่งเป็นเครือข่ายที่มีระบบการทำงานเช่นเดียวกับระบบอินเทอร์เน็ตทุกประการ โดยองค์การจะทำหน้าที่กำหนดหรือจำกัดขอบเขตของระบบอินทราเน็ต นอกจากนี้ระบบอินทราเน็ตยังสามารถเชื่อมโยงกับระบบอินเทอร์เน็ตได้ (วิทยา เรืองพรวิสุทธ์, 2542, น.189) จากการที่อินทราเน็ตทำงานโดยอาศัยเครื่องมือต่างๆ เช่นเดียวกับอินเทอร์เน็ต ทำให้อินทราเน็ตเองก็มีความสามารถและประโยชน์เช่นเดียวกันกับระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งผลจากการพัฒนาระบบอินทราเน็ตทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อกระบวนการสื่อสารภายในองค์การ แม้คลูซาน (McLuhan, 1962, p.3) ศาสตราจารย์ชาวอังกฤษซึ่งเป็นนักทฤษฎีทางการสื่อสาร ได้นำเสนอทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด ซึ่งอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีการ

สื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ว่าจะสามารถพิจารณาได้ใน 2 มุมมอง คือ ปัจจัยทางสังคมที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทั้งในด้านของความถี่และระยะเวลาในการใช้ กับผลกระทบของเทคโนโลยีการสื่อสารต่อองค์การทั้งในระดับองค์การ และระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งตามแนวคิดของกลุ่มทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนดอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาอินเทอร์เน็ตจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์การได้จะต้องได้รับการยอมรับและการนำไปใช้โดยบุคลากรก่อน (Katz, Levin, & Hamilton, 1963, p.237)

สำหรับปัจจัยทางสังคมที่จะมีผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตนั้น โรเจอร์ (Rogers, 1962, p.15) ซึ่งเป็นนักนิเทศศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในกลุ่มทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนดได้นำเสนอทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ที่อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้นวัตกรรม จะประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยคือ (1) นวัตกรรม (2) ช่องทางการสื่อสาร (3) ช่วงเวลา และ (4) สมาชิกในสังคม โดยในการวิจัยนี้สนใจที่จะศึกษาถึงลักษณะของสมาชิกในสังคมที่จะมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยอื่นอีก 3 ปัจจัยนั้น องค์การหรือหน่วยงานสามารถที่จะออกแบบและปรับปรุงได้ก่อนที่จะนำนวัตกรรมนั้นๆ มาใช้ในองค์การ แต่สมาชิกในสังคมนั้นเป็นบุคลากรที่มีอยู่แล้วในองค์การ การปรับเปลี่ยนใดๆ นั้นจะทำได้ยากกว่า ซึ่งตามแนวคิดของทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมความ เป็นสมัยนิยมของสมาชิกในสังคมจะเป็นปัจจัยที่จะส่งผลต่อการยอมรับและการใช้งานอินเทอร์เน็ต โดยโรเจอร์และชูแมกเกอร์ (Rogers & Shoemaker, 1971, pp32-33) ได้นำเสนอลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นสมัยนิยมไว้ว่าจะมีลักษณะดังนี้ (1) มีแนวโน้มที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง (2) มีความสามารถสูงทางด้านเทคโนโลยีและทักษะในงาน (3) ให้ความสำคัญกับความรู้และการศึกษา (4) ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางสังคมที่อยู่บนหลักของเหตุผลและเป็นไปตามระเบียบมากกว่าการใช้อารมณ์ (5) ไม่ยึดติดอยู่กับสังคมใดสังคมหนึ่ง และ (6) สามารถเข้าใจบทบาทของผู้อื่นได้ ซึ่งตามแนวคิดของการแพร่กระจายนวัตกรรม บุคคลที่มีความเป็นสมัยนิยมสูงนั้นจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับนวัตกรรมมากกว่าบุคคลที่มีความเป็นสมัยนิยมต่ำ (อ่าไพศรี ไสประทุม, 2539, น.198-200) และจากการที่มีการยอมรับมากกว่าก็จะทำให้การเปลี่ยนแปลงในบุคคลที่มีความเป็นสมัยนิยมสูงนั้นมีระดับการเปลี่ยนแปลงสูงกว่าในบุคคลที่มีความเป็นสมัยนิยมต่ำ

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าถ้าในสังคมใดประชากรส่วนใหญ่มีความเป็นสมัยนิยมสูง สังคมนั้นๆ ก็จะมีแนวโน้มที่จะยอมรับอินเทอร์เน็ตมากกว่า ทำให้ในสังคมนั้นจะมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าในสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่มีความเป็นสมัยนิยมต่ำ นอกจากนี้จากการที่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะขึ้นอยู่กับ การยอมรับและการใช้ อินเทอร์เน็ต ใน

กลุ่มที่มีความเป็นสมัยนิยมสูงก็น่าจะมีแนวโน้มที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลจากพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตในระดับที่สูงกว่าเช่นเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าความเป็นสมัยนิยมของบุคคล นอกจากจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตแล้วยังส่งผลต่อระดับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการใช้งานอินเทอร์เน็ตด้วย ซึ่งการวิจัยของสวิกเกอร์ท ฮิตท์เนอร์ แฮร์ริส และเฮอริง (Swickert, Hittner, Harris, & Herring, 2002, pp.437-451) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ อินเทอร์เน็ต บุคลิกภาพ และการรับรู้ถึงการสนับสนุนจากสังคม พบว่าบุคลิกภาพจะทำหน้าที่เป็น ตัวกลางระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ตและการรับรู้ถึงการสนับสนุนจากสังคม การวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของความเป็นสมัยนิยมที่จะส่งผลต่อความสัมพันธ์ของ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่เป็นผลมาจากพฤติกรรมการใช้ อินเทอร์เน็ต

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่เป็นผลมาจากพฤติกรรมใช้อินเทอร์เน็ตนั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากประโยชน์ของอินเทอร์เน็ต จะพบว่าอินเทอร์เน็ตสามารถทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงได้ใน 2 ลักษณะ คือ (1) ช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันผ่านกระบวนการจัดการที่มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศุทธิพร ไชควิวัฒน์, 2545, น.67-69) และ (2) ช่วยส่งเสริม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรวมทั้งช่วยสร้างวัฒนธรรมของการแบ่งปันและการให้ความร่วมมือกัน ผ่านกระบวนการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Modayil, Thompson, Varnhagen, & Wilson, 2003, pp.185-190; Hill, 1997, pp.33-41) การวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบของอินเทอร์เน็ตใน ด้านการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลรวมทั้งช่วยสร้างวัฒนธรรมของการแบ่งปันและการให้ ความสำเร็จร่วมกัน เนื่องจากองค์การในปัจจุบันต่างก็มุ่งเน้นที่จะพัฒนาการทำงานเป็นทีม (Langan- Fox, 2005, pp.91-92) ประกอบกับลักษณะของงานในปัจจุบันที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และ ต้องการการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรที่ทำงานร่วมกันมากขึ้น รวมทั้งผลลัพธ์ที่ได้จากการ ทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการนำผลงานของแต่ละคนมารวมกัน (ชาญชัย อาจินสมาจาร, 2544, น.180) แต่การทำงานเป็นทีมให้มีประสิทธิภาพจำเป็นจะต้อง อาศัยบุคลากรที่มีทักษะในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งทักษะทางสังคมของบุคลากรในทีม เนื่องจาก สมาชิกที่มีทักษะในการทำงานร่วมกันจะสามารถรับรู้และเชื่อมั่นในตัวสมาชิกคนอื่น สามารถที่จะ สื่อสารกับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้อง สามารถที่จะยอมรับและสนับสนุนสมาชิกคนอื่นได้ รวมไปถึง สามารถที่จะช่วยแก้ไขข้อขัดแย้งของกลุ่มได้ (Johnson, & Johnson, 2005, p.140) ซึ่งในการวิจัย ของโดยเฮนเนแมน ลี และโคเฮน (Henneman, Lee, & Cohen, 1995, pp.103-109) เรื่องการ วิเคราะห์นิยามของความร่วมใจ (Collaboration) ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาล พบว่าความร่วม

ใจเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งต้องอาศัยทักษะและความยืดหยุ่นของสมาชิกต่อทีม รวมไปถึงการให้ความเคารพและความเชื่อมั่นในสมาชิกคนอื่น

โกลแมน (Goleman, 1998, pp.199-231) ซึ่งเป็นนักเขียนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาและศาสตร์เกี่ยวกับสมองซึ่งเป็นผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเชาวน์อารมณ์ (Emotional Intelligence) และเชาวน์อารมณ์ในที่ทำงาน (Working with Emotional Intelligence) ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะที่สำคัญสำหรับบุคลากรที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีไว้ในแนวคิดเชาวน์อารมณ์ในที่ทำงาน (Working with Emotional Intelligence) ว่าจะต้องมีทักษะที่ดี 3 ทักษะดังต่อไปนี้ (1) การสร้างพันธะผูกพัน (Building Bonds) หมายถึง การให้การดูแลรักษาไว้ซึ่งวิธีการที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ โดยผู้ที่มีทักษะในการสร้างพันธะผูกพันจะพยายามรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ (2) ความร่วมมือร่วมใจ (Collaboration & Cooperation) หมายถึง การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งผู้ที่มีทักษะความร่วมมือร่วมใจนั้นจะสามารถที่จะเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือกัน และ (3) การสร้างทีมงาน (Team Capabilities) หมายถึง การสร้างพลังร่วมของกลุ่มในการมุ่งสู่เป้าหมาย และผู้ที่มีทักษะในการสร้างทีมงานจะสามารถกระตุ้นให้เกิดการยึดมั่นในทีม รวมทั้งทำให้สมาชิกมีความภาคภูมิใจในทีมของตน ซึ่งการวิจัยนี้สนใจที่จะศึกษาเฉพาะทักษะการสร้างพันธะผูกพันและทักษะความร่วมมือร่วมใจ เนื่องจากเป็นทักษะที่เกิดจากการพัฒนาทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งจะเป็นบทบาทของบุคลากรในระดับปฏิบัติการ ส่วนทักษะการสร้างทีมงานตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman) จะเป็นทักษะที่เกิดจากการพัฒนาทักษะภายในตัวบุคคลเอง รวมทั้งน่าจะเป็นบทบาทของผู้บริหารมากกว่า

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจากประโยชน์ของอินทราเน็ตในการสร้างวัฒนธรรมของการแข่งขันและความร่วมมือ ประกอบกับความต้องการขององค์กรในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการทำงานร่วมกันของบุคลากร การวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของพฤติกรรมการใช้อินทราเน็ตต่อการเปลี่ยนแปลงของบุคคลในด้านการพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของโกลแมน (การสร้างพันธะผูกพันและความร่วมมือร่วมใจ) แต่จากการที่ความเป็นสมัยนิยมของบุคคลส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อินทราเน็ต รวมทั้งส่งผลต่อระดับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้อินทราเน็ต ทำให้องค์กรที่ต้องการพัฒนาอินทราเน็ตเพื่อช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันนั้น ความเป็นสมัยนิยมของบุคลากรก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่องค์กรจำเป็นต้องพิจารณาด้วย ดังนั้นการวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษา

อิทธิพลของความเป็นสมัยนิยมต่อความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการสร้าง
พันธะผูกพันและความร่วมมือร่วมใจ

สำหรับการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตหน่วยงานราชการนั้น ในปี 2539 ประเทศไทยได้
ประกาศใช้นโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศฉบับแรก (IT2000) โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างพื้นฐานด้าน
ต่างๆ ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ การสร้างเสริมทรัพยากรมนุษย์ และการบริหารงาน
ภาครัฐ ซึ่งจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับนานาชาติที่มุ่งเน้นการ
พัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ คณะกรรมการสารสนเทศได้
ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีที่มีส่วนอย่างยิ่งในการผลิต การเข้าถึง การจัดเก็บ และการ
แพร่กระจาย “ความรู้” อันเป็นปัจจัยพื้นฐานภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งภูมิปัญญาและ
การเรียนรู้ จึงได้จัดทำกรอบนโยบายสารสนเทศของประเทศในระยะที่สอง ซึ่งจะครอบคลุม
ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ.2544-2553) หรือ IT2010 ซึ่งไม่เพียงแต่จะมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมการ
ผลิต การกระจาย และการใช้ความรู้ที่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นรูปธรรม (codified
knowledge) เท่านั้น แต่ยังรวมความถึงความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์หรือที่สะสมอยู่ในตัว
บุคคล (tacit knowledge) ให้เกิดการถ่ายทอดและใช้ประโยชน์อีกด้วย (ศูนย์เทคโนโลยี
อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศ
แห่งชาติ [กทสช.], 2545, น.3)

สำหรับกระทรวงสาธารณสุขซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพอนามัย
การป้องกัน ควบคุม และรักษาโรคภัย การฟื้นฟูสมรรถภาพของประชาชน และราชการอื่นตามที่มี
กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ
ให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่าง
มีความสุข และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ แต่ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และระบบทุน
นิยมโลก ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยที่ขาดดุลยภาพและธรรมาภิบาล ส่งผลให้เกิดปัญหาและ
อุปสรรคในการพัฒนาสุขภาพของสังคมและสุขภาพอนามัยของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันก็
ได้กระตุ้นให้มองเห็นความสำคัญของการใส่ใจสุขภาพ การแพทย์แผนไทย ภูมิปัญญาสุขภาพไทย
ความเข้มแข็งของงานสร้างเสริมสุขภาพ การปฏิรูประบบสุขภาพ การขยายตัวของภาค
ประชาสังคมสุขภาพ รวมทั้งการสร้างจินตนาการ จิตสำนึกและวัฒนธรรมสุขภาพใหม่และ
การสร้างความเท่าเทียมกันในระบบสุขภาพ (กระทรวงสาธารณสุข, 2552)

ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนา โดยอาศัยการมีส่วนร่วม
ปฏิบัติการและร่วมรับผิดชอบของเครือข่ายการพัฒนาของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ องค์กร

ท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน สาธารณประโยชน์ องค์กรชุมชน ภาคประชาสังคมและประชาชน ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก กระทรวงสาธารณสุขจึงได้มีการกำหนดพันธกิจทางด้านไอซีที (Information and Communication Technology: ICT) เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบ IT2010 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะช่วยในการส่งเสริมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ชัดเจน เหมาะสม ทันสมัย มีบริการเครือข่ายที่ครอบคลุม รวดเร็ว รวมทั้งการสร้างระบบสุขภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้เพื่อใช้เป็นฐานในการตัดสินใจ (กระทรวงสาธารณสุข, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, 2552) ทั้งนี้เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ รวมทั้งกระแสโลกาภิวัตน์บนพื้นฐานแห่งความรู้ก็ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ของความแตกต่าง ระหว่างผู้ที่มีข้อมูลและผู้ที่ไม่มีข้อมูล ซึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ (digital divide) (กทสช., 2545, น.8) ซึ่งจากการที่กระทรวงสาธารณสุขมีหน่วยงานในกำกับเป็นจำนวนมากทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนั้นองค์ความรู้รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ในการที่จะดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนจึงมีจำนวนมากและซับซ้อนตามไปด้วย นอกจากนี้จากภารกิจของกระทรวงสาธารณสุขที่จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพของทุกภาคส่วน การจัดทำมีระบบ ICT ที่สมบูรณ์ เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่ชัดเจน เหมาะสม ทันสมัย รวดเร็ว และครอบคลุมในทุกภาคส่วน รวมทั้งเพื่อให้มีฐานข้อมูลที่จำเป็น คู่คุณค่า ถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โดยมีการบำรุงรักษาและระบบรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ ICT เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดูแลและพัฒนาระบบสุขภาพแห่งชาติ ให้บรรลุพันธกิจของกระทรวงสาธารณสุข (กระทรวงสาธารณสุข, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ, 2552)

จากประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความต้องการของกระทรวงสาธารณสุขที่ต้องการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในกำกับเพื่อที่จะพัฒนาการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาอินเทอร์เน็ตเพื่อช่วยส่งเสริมกระบวนการในการดูแลสุขภาพของประชาชน แต่จากการที่กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานราชการซึ่งมักจะขาดความคล่องตัวในการเปลี่ยนแปลงทำให้การเปลี่ยนแปลงใดๆ มักทำได้ยากกว่าในหน่วยงานเอกชน ซึ่งอาจทำให้บุคลากรขาดความพร้อมในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และมีแนวโน้มที่จะมีความเป็นสมัยนิยมต่ำ ซึ่งอาจจะกลายมาเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกันของบุคลากร การวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของความเป็นสมัยนิยมต่อความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการสร้างพันธะผูกพันและความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของความเป็นสมัยนิยม พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การสร้างพันธะผูกพัน และความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการสร้างพันธะผูกพัน และความร่วมมือร่วมใจ
3. เพื่อหาสมการทำนายความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการสร้างพันธะผูกพันและความร่วมมือร่วมใจ
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความเป็นสมัยนิยมที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต และการสร้างพันธะผูกพันและความร่วมมือร่วมใจ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นบุคลากรที่มีโอกาสในการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ใน 8 กรม ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ กรมการแพทย์ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมสุขภาพจิต กรมควบคุมโรค กรมอนามัย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา มีจำนวนทั้งสิ้น 1,200 คน (ข้อมูล: พ.ศ. 2550)
2. ความเป็นสมัยนิยมใช้ลักษณะของบุคคลที่มีความเป็นสมัยนิยมของโรเจอร์และชูมกเกอร์ (Rogers, & Shoemaker, 1971, pp.32-33)
3. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตใช้การประเมินความถี่ในการใช้เครื่องมือทางอินเทอร์เน็ตใน 1 สัปดาห์และระยะเวลาในการใช้เครื่องมือทางอินเทอร์เน็ตใน 1 วัน
4. การสร้างพันธะผูกพัน (Building Bond) ใช้ลักษณะของบุคคลที่มีทักษะการสร้างพันธะผูกพันตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman, 1999, pp.206)
5. ความร่วมมือร่วมใจ (Collaboration & Cooperation) ใช้ลักษณะของบุคคลที่มีทักษะความร่วมมือร่วมใจตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman, 1999, pp.211)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้เข้าใจถึงลักษณะของความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต การสร้างพันธะผูกพัน และความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระทรวงสาธารณสุข
2. ช่วยให้เข้าใจถึงอิทธิพลของความเป็นสมัยนิยมที่มีต่อความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการสร้างพันธะผูกพันและความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระทรวงสาธารณสุข
3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ
4. สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้ระบบอินเทอร์เน็ตถูกใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อให้การลงทุนทางด้านอินเทอร์เน็ตมีความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์การ

สมมติฐานการวิจัย

1. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการสร้างพันธะผูกพันของบุคลากรในกระทรวงสาธารณสุข
2. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในกระทรวงสาธารณสุข
3. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตสามารถทำนายการสร้างพันธะผูกพันและความร่วมมือร่วมใจได้
4. ความเป็นสมัยนิยมมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับการสร้างพันธะผูกพัน
5. ความเป็นสมัยนิยมมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกับความร่วมมือร่วมใจ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความเป็นสมัยนิยม หมายถึง ลักษณะของความเป็นสมัยนิยมตามแนวคิดของโรเจอร์และชูแมกเกอร์ (Rogers, & Shoemaker, 1971, pp.32-33) ซึ่งจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.1. มีแนวโน้มที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือมีทัศนคติที่เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลง
 - 1.2. มีการพัฒนาทางด้านเทคนิคสูง มีการแบ่งงานกันทำอย่างสลับซับซ้อน
 - 1.3. ให้คุณค่าอย่างสูงแก่การศึกษาและความรู้
 - 1.4. มีความสัมพันธ์กันทางสังคมที่เป็นไปตามเหตุผลและในลักษณะธุรกิจมากกว่าที่จะเป็นความสัมพันธ์ในทางอารมณ์หรือความรู้สึก
 - 1.5. มีความเห็นหรือแนวความคิดที่เป็นสากล ไม่ผูกพันอยู่กับสังคมท้องถิ่น เพราะฉะนั้นสมาชิกของระบบสังคมที่มีบรรทัดฐานแบบสมัยนิยม จึงมักมีการสังสรรค์ติดต่อกับคนภายนอกสังคม ทำให้ความคิดใหม่ไหลเข้าสู่ระบบสังคมได้ง่าย
 - 1.6. สามารถมองเห็นตัวเองในบทบาทของคนอื่น ซึ่งแตกต่างจากบทบาทที่ตนเองกำลังแสดงอยู่
2. บุคคลที่มีความเป็นสมัยนิยม หมายถึง บุคคลซึ่งมีลักษณะของความเป็นสมัยนิยมตามแนวคิดของโรเจอร์และชูแม็กเกอร์ (Rogers, & Shoemaker, 1971, pp.32-33)
 3. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง พฤติกรรมในการใช้งานเครื่องมือทางอินเทอร์เน็ตของบุคลากรทั้งในด้านของความถี่และระยะเวลาในการใช้
 - 3.1. ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง ความถี่ในการใช้เครื่องมือทางอินเทอร์เน็ตใน 1 สัปดาห์
 - 3.2. ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง ระยะเวลาในการใช้เครื่องมือทางอินเทอร์เน็ตใน 1 วัน
 4. การสร้างพันธะผูกพัน (Building Bonds) หมายถึง การให้การดูแลรักษาไว้ซึ่งวิธีการที่จะช่วยสร้างความสัมพันธ์
 5. บุคคลที่มีทักษะการสร้างพันธะผูกพัน หมายถึง บุคคลซึ่งมีทักษะการสร้างพันธะผูกพันตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman, 1999, pp.206) ซึ่งจะมีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 5.1. รักษาและพัฒนาเครือข่ายความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ
 - 5.2. ค้นหาความสัมพันธ์ที่ทำให้ได้รับประโยชน์ร่วมกัน
 - 5.3. สร้างและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
 - 5.4. สร้างและรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัวกับเพื่อนร่วมงาน
 6. ความร่วมมือร่วมใจ (Collaboration & Cooperation) หมายถึง การทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อช่วยให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

7. บุคคลที่มีทักษะความร่วมมือร่วมใจ หมายถึง บุคคลซึ่งมีทักษะความร่วมมือร่วมใจตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman, 1999, pp.211) ซึ่งจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 7.1. รักษาสมดุลระหว่างเป้าหมายในงานกับการรักษาความสัมพันธ์
- 7.2. ให้ความช่วยเหลือ และร่วมแบ่งปันทรัพยากรต่างๆ
- 7.3. ส่งเสริมมิตรภาพและบรรยากาศในการทำงานร่วมกัน
- 7.4. ค้นหาและสร้างโอกาสในการทำงานร่วมกัน

8. นวัตกรรม หมายถึง แนวคิดใหม่ ความรู้ใหม่ ประดิษฐ์กรรมใหม่ รวมทั้งการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีการสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในลักษณะกระบวนการกระจายวัฒนธรรม ซึ่งจะแพร่กระจายนวัตกรรมอย่างหนึ่งจากแหล่งๆ หนึ่งไปสู่ผู้รับนวัตกรรมนั้นๆ ให้ได้รับรู้

9. การยอมรับนวัตกรรม หมายถึง การตัดสินใจที่จะนำนวัตกรรมไปใช้อย่างเต็มที่

10. บุคลากรในกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง บุคลากรที่มีโอกาสในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ใน 8 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ กรมการแพทย์ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมสุขภาพจิต กรมควบคุมโรค กรมอนามัย กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ภาพที่ 1.1

แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

